

Domingo Villar

LA PLATJA
DELS
OFEGATS

DOMINGO VILLAR
LA PLATJA
DELS OFEGATS

Traducció de Pau Joan Hernández

COL·LECCIÓ CLÀSSICA
TÍTOL ORIGINAL: *A PRAIA DOS AFOGADOS*
PRIMERA EDICIÓ: MAIG DEL 2022
© DOMINGO VILLAR, 2009
AUTOR REPRESENTAT PER SCHAVELZON GRAHAM AGENCIA LITERARIA
WWW.SCHAVELZONGRAHAM.COM
© DE LA TRADUCCIÓ DEL GALLEC: PAU JOAN HERNÁNDEZ, 2022
© COLUMNNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.
AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-2908-5
DIPÒSIT LEGAL: B. 5.538-2022
FOTOCOMPOSICIÓ: GRUP62
IMPRÈS A CATALUNYA - *PRINTED IN CATALONIA*

www.columnnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

El paper utilitzat per imprimir aquest llibre està qualificat com a ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Ofegar 1. Matar impedit de respirar, en particular submergint en un líquid. 2. Dificultar seriosament la respiració, deixar sense alè. 3. Apagar, extingir. 4. Produir ofec a algú. 5. Apagar, extingir (el foc, la vida) privant l'accés de l'aire.

L'inspector Leo Caldas va sortir del taxi i va saltar per damunt dels bassals fins a la vorera. Va entrar al vestíbul de l'hospital, va caminar entre la gent que esperava davant els ascensors i es va dirigir cap a les escales. Va pujar fins a la segona planta i va avançar per un passadís flanquejat per dues rengleres de portes tancades. Es va aturar davant la corresponent al número 211, va entreobrir-la i va mirar a l'interior. Un home dormia al llit que hi havia més a prop de la finestra amb la cara tapada per una màscara verda. El televisor estava encès, sense so, i l'altre llit era buit i tenia els llençols plegats damunt el matalàs.

Va consultar el rellotge, va tornar a tancar la porta i va caminar fins a la sala de les visites, que era al final del passadís. Una anciana amb un vestit negre que contrastava damunt el blanc de la paret va aixecar la mirada quan en Caldas va treure el cap, però els seus ulls van tornar decebut a terra després de creuar-se amb els de l'inspector.

En Caldas es va girar quan va sentir passes al seu darrere. El seu pare avançava amb pressa pel passadís. El va saludar aixecant una mà.

—Ja l'has vist? —va preguntar el pare en veu baixa quan es van trobar davant la porta tancada.

—Des d'aquí —va contestar en Leo—. Jo també he arribat tard. Has parlat amb els cirurgians?

El pare va assentir.

—Creuen que no val la pena operar-lo.

Quan va entrar a l'habitació, el pare de l'inspector va anar a seure al llit buit tot mirant el seu germà amb el nas arrufat en un gest amarg. Leo Caldas es va quedar dret.

Una agulla abocava el contingut de diversos flascons al braç escanyolit del seu oncle Alberte, el pit del qual s'aixecava lentament sota el llençol per després caure amb brusquedat, com si cada exhalació fos un sospir profund. El borbolleig de l'aigua destil·lada que filtrava l'oxigen i el xiulet de l'aire que la mascareta deixava escapar pels laterals ofegaven la remor de la pluja.

Leo Caldas va travessar l'habitació fins a la finestra. Va apartar la cortina i, a través del doble vidre, va contemplar els llums vermells i grocs dels cotxes i la processó de paraigües de les voreres de la ciutat de Vigo.

Es va girar alertat pel xiulet de la mascareta que el seu oncle s'havia enretirat de la boca per poder parlar.

—Encara plou? —va preguntar amb un fil de veu abans de col·locar-se-la una altra vegada.

En Leo va assentir, va somriure lleument sense separar els llavis i va fer un gest amb el cap en direcció al seu pare, assenyalant-lo. El malalt es va voler enretirar de nou la mascareta en veure el seu germà, però aquest no l'hi va permetre.

—Vinga, deixa estar això. Com estàs?

L'oncle de Leo Caldas va bellugar la mà i se la va posar al pit per fer entendre que li feia mal.

—És normal que encara molesti —va dir el seu germà.

Després d'un moment de silenci, l'oncle va mirar l'inspector i va assenyalat l'aparell de ràdio que descansava sobre la taula.

—Diu que t'escolta —va aclarir-li el pare.

—Ja.

L'oncle va assentir i va aixecar el polze.

—Diu que li agrada —va tornar a traduir el pare.

—Ja, ja —va dir en Caldas. Després, va apuntar amb el dit cap al televisor mut, que emetia un informatiu—. Em sembla que és més entretinguda la tele.

L'oncle va negar amb el cap i va aixecar de nou el polze cap a la ràdio.

—Diu que el teu programa és millor que la tele.

—De debò et penses que no l'entenc? —va replicar Leo Caldas al seu pare—. A més, no és el meu programa. Jo només hi parlo de tant en tant.

El pare va mirar el seu germà, amb els ulls somrient rere la màscara, i en Caldas va contemplar fascinat com començaven a parlar sense necessitat de paraules, movent els músculs del rostre, comunicant-se en el llenguatge que conserven aquells que tenen en la infància un idioma comú.

L'entrada d'un metge a l'habitació va arrencar al malalt un gest de disconformitat.

—Com anem, Alberte? —va preguntar el metge, que va rebre per tota resposta el moviment d'una mà.

El doctor va enretirar el llençol i va palpar diversos punts de l'abdomen del malalt, el qual, dins el refugi de plàstic verd que li airejava els pulmons, desencaixava el rostre amb cada pressió.

—D'aquí a un mes, estarà com nou —va dir quan va concloure l'examen, i, després de picar-li l'ullet al pare de Leo Caldas, va obrir la porta i va abandonar l'habitació.

Els tres homes es van quedar en un silenci incòmode fins que l'oncle Alberte, amb un gest, va demanar al seu germà que s'hi acostés. El pare de l'inspector es va atansar a la vora del llit i el seu germà es va treure de la cara la mascareta, que va començar a bufar amb força.

—Em faries un últim favor? —va preguntar amb veu fatigada.

El pare va creuar una mirada amb en Leo.

—És clar.

—Encara conserves el teu llibre d'idiotes?

—Com?

—El conserves o no? —va insistir el malalt, esforçant-se per aixecar la veu per damunt del buf de l'oxigen.

—Sí, em sembla que sí.

—Doncs apunta-hi aquest metge —va dir, i va assenyalar amb un dit esquelètic la porta per on havia sortit el doctor.

Després, es va col·locar la mascareta damunt el nas i la boca durant uns instants, tot seguit se la va enretirar i va tornar a xiuxiuejar:

—És el doctor Escarpa. Te'n recordaràs?

El pare de Leo Caldas va assentir i li va estrènyer suaument el braç; el seu germà, en somriure, va arrugar el rostre al voltant del plàstic verd que li tapava la boca.

Quan es va quedar adormit, va continuar el borbolleig de l'aigua destil·lada i les batzegades brusques de la seva respiració.

Quan van sortir de l'hospital, l'inspector va encendre una cigarreta i el seu pare va obrir un paraigua.

—És prou gran per a tots dos —va dir.

En Leo s'hi va acostar i van posar-se a caminar cap a l'aparcament entre el recital de clàxons dels conductors exasperats per l'embús.

—Tens un llibre d'idiotes?

—No ho sabies? —li va contestar el pare sense mirar-lo, i en Caldas va veure que tenia els ulls entelats.

Això el va sorprendre, perquè, tot i que després de la mort de la mare la remor dels seus plors el va acompanyar moltes nits, mai no havia vessat ni una llàgrima quan ell hi era present.

Va decidir, malgrat la pluja, quedar-se unes passes enrere per permetre que el seu pare alleugés sense pudor la seva pena.

A l'aparcament, abans d'entrar al cotxe, el pare va preguntar:

—Et deixo en algun lloc, Leo?

—Cap a on vas, tu?

—Cap a casa. Allà no hi ha soroll.

—Vindràs a veure l'oncle Alberte demà?

—A la tarda —va assentir el pare—. Havent dinat.

Leo Caldas va pensar que es podria agafar el matí lliure si avisava el comissari a primera hora. Amb sort, arribaria tard a la ràdio i el fatxada d'en Losada s'hauria d'espavilar sense ell.

—Aleshores t'acompanyo i em portes quan vinguis.

El pare se'l va quedar mirant.

—Vens a dormir a casa meva?

—Si m'hi convides —va dir en Leo.

—Demà no has de treballar?

Leo Caldas va arronsar les espatlles, va fer una xuclada ràpida a la cigarreta, va tirar-la a terra i va entrar al cotxe.

Caliu 1. El que resta d'un foc quan, apagada la flama, és una barreja de brases incandescent i de cendra. **2.** Afecció, passió, etc., extingida aparentment.

De vegades, en els mesos de desànim que van seguir la mort de la seva dona, el pare de Leo Caldas visitava l'antiga casa familiar on ella havia viscut quan era una nena. Estava en ruïnes, i amb prou feines es mantenien dempeus alguns dels murs del seu esquelet. Només el celler annex a la casa havia resistit els anys d'abandonament. Era mig subterrani, per evitar canvis bruscos de temperatura, i encara conservava a l'interior unes quantes botes, una vella premsa de fusta, una embotelladora manual i altres eines rudimentàries. Passejant per la vinya, pels bancals que baixaven com un amfiteatre fins al riu Miño, el pare de l'inspector va trobar un bàlsam per al seu abatiment, un alleujament que la ciutat li negava.

Un mes d'octubre, veient el raïm madurar a la vinya fins a podrir-se i estimulat per la idea de passar més temps en aquell lloc, es va proposar de tornar a elaborar vi al vell celler. Així, després de diversos mesos de lectures i assessorament, va començar a conrear una parcel·la de terreny reduïda, la més propera a la casa.

Amb l'excusa de tenir cura de la vinya, tots els dissabtes i diumenges matinaven per desplaçar-se fins allà amb cotxe. Gairebé cinquanta quilòmetres de viatge per carreteres sinuo-

ses que l'estómac del petit Leo els obligava a recórrer per etapes i amb les finestres obertes.

Durant els caps de setmana de març van eixarcolar el terreny, i en els d'abril i maig van arrencar els ceps inservibles. A l'estiu, aprofitant les vacances i els dies més llargs, van col·locar els pals i els filferros que havien de guiar els ceps sans i els que plantarien després de la verema, a l'hivern.

Els primers anys, mentre ampliava el conreu, el pare de Leo Caldas havia venut el vi a granel o l'havia repartit entre els coneuts. Després, quan els ceps nous van començar a donar fruit, va invertir els seus estalvis a millorar el celler per poder-lo embotellar allà mateix i vendre'l etiquetat. Aviat va recuperar la inversió, perquè el seu vi anava agafant fama i, tot i que els litres augmentaven a cada verema, sempre venia sense esforç tota la producció.

De seguida que va tenir edat per quedar-se sol a casa, en Leo va abandonar la penitència dels revolts i va deixar d'acompanyar-lo a la vinya. Quan el fill va marxar a la universitat, el pare va deixar definitivament la seva feina a Vigo i es va instal·lar a l'antiga casa familiar de la dona, que va anar restaurant a poc a poc.

Les terres que al principi s'havien presentat com un refugi per al seu desànim es van convertir amb el temps en un negoci pròsper, i les nits de plors van passar a ser només una ombra a la memòria.

El mateix vi que havia ensorrat tants homes a ell el va salvar.

Durant el trajecte fins a casa del pare gairebé no van parlar. Tot i que el traçat modern de la carretera havia assuavit alguns revolts, Leo Caldas va obrir una mica la finestra i va tancar els ulls. Es va mantenir enfonsat al seient, immòbil, malgrat que algunes gotes de pluja es van esmunyir per l'escletxa del vidre i li van esclatar a la cara.

Al seu costat, el pare agafava amb força el volant amb una mà i es posava l'altra a la boca, prement les ungles amb les

dents sense arribar a tallar-les, amb el pensament viatjant des de la infantesa fins a aquella habitació d'hospital.

Quan van arribar a la finca, Leo Caldas va sortir del cotxe per obrir la porta d'accés i va esperar sota la pluja fins que el pare va franquejar l'entrada. Quan va tornar a pujar al vehicle, mentre recorrien el camí fins a la casa, li va semblar veure una ombra que es movia seguint-los. Per la finestra del darrere, entre els solcs que dibuixaven les gotes de pluja, va entreveure un animal que els venia corrent al darrere.

—Tens un gos? —va preguntar en Caldas, estranyat.

—No.

—No és teu? —va insistir, tot assenyalant enrere.

El pare d'en Caldas va mirar durant uns instants pel mirall retrovisor.

—No —va confirmar—, no és meu.

Des que van baixar del cotxe fins que van arribar a la porta de la casa, el gos els va acompanyar sense parar de fer salts al voltant del pare de Leo Caldas. Bordava, feia bots i sortia disparat sota la pluja en qualsevol direcció per girar en rodó pocs metres més enllà i tornar corrent, bordant d'entusiasme, bellugant la cua com una tralla i intentant llepar les mans, la cara o qualsevol part del cos que el pare de l'inspector li oferís.

—Mira com m'ha deixat —es va lamentar l'home quan van entrar a la casa.

Va pujar per l'escala cap al seu dormitori tot espolsant-se els pantalons i la camisa, que les potes de l'animal li havien omplert de restes fosques de terra molla. En Caldas el va esperar a baix.

—Doncs sort que no és teu —va murmurar.

L'inspector es va dirigir a la sala d'estar rodejant la taula del

menjador i va seure al sofà davant la llar de foc, que encara conservava la cendra i el caliu d'un foc recent. A tocar de la taula baixa, al costat d'un munt de diaris vells, hi havia un cistell ple de llenya.

Quan el pare va baixar, s'havia canviat de roba.

—Et deixo alguna cosa seca?

—Demà, en tot cas. M'estimo més eixugar-me a la vora del foc. Et fa res? —va preguntar, tot assenyalant la llenya.

—Si el saps encendre... —va dir el pare amb desdeny, abans de passar cap a la cuina.

Leo Caldas va deixar anar un sospir i es va acostar a la llar de foc. Va agafar del cistell dos troncs gruixuts de pi i els va posar a la llar. Va rebregar uns fulls de diari, els va entaforar entre els troncs i va posar al damunt dels papers unes quantes pinyes i branques de vinya que va trencar en trossos petits. Va buscar a la butxaca el paquet de tabac i l'encenedor i va encendre els diaris amb la mateixa flama que va acostar a la cigarreta. Quan les pinyes van començar a cremar, va seure al sofà a fumar davant el foc.

El pare va tornar a la sala d'estar portant a la mà una ampolla de vi blanc sense etiquetar. Després d'obrir-la amb el llevataps de paret, la va deixar damunt la taula baixa i va anar a agafar dues copes de l'armariet.

—És de la nova collita —va dir mentre omplia les copes amb un vi encara tèrbol—. A veure què et sembla.

Leo Caldas va deixar la cigarreta al cendrer i va enfonsar el nas a la copa. El pare va imitar el seu gest.

—Encara s'ha de clarificar, però d'aroma està bé —va apuntar.

—Ja.

—Què et sembla, Leo?

L'inspector es va atansar la copa als llavis i, abans d'empassar-se'l, el va assaborir durant uns segons.

—Què n'opines? —va insistir el pare, que esperava dret el veredictes del fill.

Leo Caldas va assentir diverses vegades i va buidar la resta de la copa d'un glop.

Van obrir una altra ampolla de vi de l'any anterior i van escalfar dues tasses del brou que el pare de l'inspector guardava a la nevera. Per postres van prendre formatge del país amb codonyat del que la María elaborava a casa seva.

Quan van acabar de sopar i van recollir els plats, Leo Caldas va traslladar a la taula baixa l'ampolla i les copes. Les va omplir de nou i va seure al sofà, davant el foc, que hauria pogut estar contemplant durant hores. El pare es va acostar a la prestatgeria i va estar-se uns quants minuts buscant alguna cosa a les lleixes, renegant en veu baixa, fins que va trobar un petit quadern recolzat a la paret. Tenia les cobertes de cartró tan gastades que era impossible endevinar-ne el color original. Va recollir la seva copa i va anar a seure a la taula del menjador. Allà, es va quedar uns minuts passant les pàgines del quadern.

Quan en Leo es va incorporar per servir-se més vi, va preguntar:

—Aquest és el llibre d'idiotes?

El pare va assentir.

—No sé com se'n va recordar el teu oncle. Feia anys que no l'obria —va dir, tot passant els fulls plens de noms, de fragments de vida associats a cadascun.

Després, va treure un bolígraf i va deixar el quadern obert per la pàgina on hi havia la darrera anotació.

—Va dir el doctor Escarpa, oi que sí?

—Sí —va confirmar l'inspector i, quan es va girar cap al pare, va tornar a trobar aquells ulls brillants que no li coneixia.

Leo Caldas es va estirar al sofà i allà es va quedar la resta de la nit, sense apartar la mirada del foc perquè el seu pare pogués plorar cada got de vi que bevia.